

BOSNA I HERCEGOVINA
FEDERACIJA BOSNE I HERCEGOVINE
VRHOVNI SUD
FEDERACIJE BOSNE I HERCEGOVINE
Broj: 09 0 U 040839 24 Uvp
Sarajevo, 13.02.2025. godine

Vrhovni sud Federacije Bosne i Hercegovine u Sarajevu u vijeću za upravne sporove sastavljenom od sudija Jahjaefendić Jasmina, kao predsjednika vijeća, Krkeljaš Milorada i Danilović Edine, kao članova vijeća, te Kovač Jasmine, kao zapisničara, u upravnom sporu tužiteljice B. F. iz S., ul...., zastupana po punomoćniku Baždar Enveru, advokatu iz Sarajeva, protiv akta broj: FZ3/2/2-35-2-1575-13/16 OB/MB: 1217140836 od 01.02.2022. godine, tuženog Federalnog zavoda za penzijsko i invalidsko osiguranje Mostar u upravnoj stvari ostvarivanju prava iz invalidskog osiguranja, odlučujući o zahtjevu tužiteljice za vanredno preispitivanje sudske odluke, podnesenog protiv presude Kantonalnog suda u Sarajevu, broj: 09 0 U 040839 22 U od 11.11.2024. godine, na nejavnoj sjednici održanoj dana 13.02.2025. godine, donio je sljedeću:

P R E S U D U

Zahtjev za vanredno preispitivanje sudske odluke se odbija.

O b r a z l o ž e n j e

Presudom Kantonalnog suda u Sarajevu, broj: 09 0 U 040839 22 U od 11.11.2024. godine, odbijena je kao neosnovana tužba tužiteljice B. F., podnesena protiv osporenog rješenja tuženog organa, broj i datum navedeni u uvodu ove presude, kojim je odbijena njena žalba izjavljena protiv prvostepenog rješenja direktora Kantonalne administrativne službe tuženog u Sarajevu, broj: FZ12/2/1-35-2-54835-18/16 od 13.10.2021. godine. Tim prvostepenim rješenjem utvrđuje se prestanak prava Borovina Fatimi na invalidsku penziju počev od 01.03.2013. godine, jer imenovana ne ispunjava zakonom propisane uslove i istim se zamjenjuje rješenje tog organa od 16.05.2012. godine (tačka 1. i 2. dispozitiva).

Zahtjevom za vanredno preispitivanje sudske odluke tužiteljica pobija presudu prvostepenog suda zbog povrede federalnog zakona i zbog povrede pravila federalnog zakona o postupku, jer smatra da nisu pravilno primijenjene odredbe članu 11. stav 1., 2. i 3., te člana 21., 22. i 98. Zakona o penzijskom i invalidskom osiguranju kada je odbijena sa zahtjevom za priznavanje prava na invalidsku penziju. Oспорava navode iz pobijane presude i osporenog rješenja, da su nalazi mišljenja i ocjena Instituta od 24.01.2013. godine prvostepene i drugostepene ljekarske komisije od 15.01.2021. godine zasnovani na Pravilniku iz 2010. godine, nego da je postupano po Pravilniku i Listi invaliditeta U.O. 10/21 od 20.05.2021. godine, koji pravilnik se nije mogao primijeniti obzirom da zahtjev tužiteljice datira iz 2012. godine. Ukazuje na postupanje suprotno članu 31. stav 1. Pravilnika o jedinstvenim kriterijima i postupku medicinskog vještačenja zdravstvenog stanja (Sl. Novine F BiH broj: 6/10), po kojem se nalaz, ocjena i mišljenje prvostepene ljekarske komisije dostavlja fizičkoj osobi čije se zdravstveno stanje u postupku ispituje, jer da je u konkretnom propušteno da se nalaz i mišljenje Instituta dostavi tužiteljici. Oспорava se i sam sadržaj nalaza i mišljenja Instituta, jer iz istog ne proizlazi jasno na osnovu čega je izveden zaključak da kod tužiteljice liječenje nije završeno, navodeći da je to u suprotnosti sa sadržajem priložene medicinske dokumentacije.

Navodi da je pogrešno utvrđenje kantonalnog suda iz pobijane presude kada se u istoj u obrazlaganju razloga sud poziva na navedene nalaze obzirom da joj je prema medicinskoj dokumentaciji uspostavljena dijagnoza (F62.0)-trajna promjena ličnosti nakon katastrofalnog događaja, tvrdeći da i danas trpi posljedice uspostavljene dijagnoze, te osnov za to vidi u nalazima i mišljenju Psihijatrijske bolnice Kantona Sarajevo od 04.07.2024. godine i od 30.10.2024. godine, ističući da joj je psihičko stanje i dalje nestabilno. Nadalje navodi da joj nisu dostavljani nalazi ljekarskih komisija Instituta, te u tome vidi povrede pravila postupka, jer da se nije mogla na adekvatan i kvalitetan način izjasniti o istim, a ukazuje i da je obrazloženje pobijane presude kontradiktorno, jer da je kantonalni sud u konkretnom odredbu člana 22. stav 1. Zakona o upravnom postupku tumačio „stricto sensu“. Zbog svega navedenog smatra da je u postupku došlo do povrede prava na pravično suđenje i prava tužiteljice na pristup sudu radi ostvarenja svojih prava, te predlaže da se zahtjev uvaži, odluka prvostepenog suda ukine i predmet vrati sudu na ponovni postupak ili da se zahtjev uvaži, pobijana presuda preinači na način da se ponište rješenja prvostepenog organa i tuženog i predmet vrati prvostepenom organu na ponovno rješavanje.

U odgovoru na zahtjev za vanredno preispitivanje sudske odluke tuženi je predložio da se isti odbije kao neosnovan.

Ovaj sud je na osnovu člana 45. Zakona o upravnim sporovima (Sl. novine Federacije BiH broj: 9/05), ispitao zakonitost pobijane presude u granicama zahtjeva i povrede propisa iz člana 41. stav 2. tog zakona, pa je odlučio kao u izreci presude iz slijedećih razloga:

Iz podataka iz spisa predmeta i prvostepene presude proizilazi da je tužiteljica podnijela zahtjev za ostvarivanje prava iz penzijskog i invalidskog osiguranja za priznavanje prava na invalidsku penziju dana 18.11.2011. godine; da je privremenim rješenjem direktora Kantonalne administrativne službe za Kanton Sarajevo, matični broj: 1217140836 od 16.05.2012. godine, imenovanoj priznato pravo na invalidsku penziju počev od 13.03.2012. godine u mjesečnom iznosu od 179,6100 KM, jer je Nalazom, ocjenom i mišljenjem Instituta za medicinsko vještačenje zdravstvenog stanja Sarajevo- Odjeljenje za prvostepeni postupak Sarajevo, broj: ORS-SA-286/12 od 02.02.2012. godine kod imenovane utvrđena I (prva) kategorija invalidnosti, uz obavezu kontrolnog pregleda do 31.12.2012. godine; da je dana 10.12.2012. godine imenovana podnijela zahtjev za ocjenu radne sposobnosti, a radi obavljanja kontrolnog pregleda, da je po istom donijet nalaz, ocjena i mišljenje Instituta za medicinsko vještačenje zdravstvenog stanja Sarajevo-Odjeljenje za prvostepeni postupak Sarajevo, broj: ORS-SA-8088/12 od 24.01.2013. godine, kojim je utvrđeno da kod imenovane ispitivanje i liječenje nije završeno, pa je prvostepeni organ donio rješenje broj: FZ12/2-35-UP1-11848/12-1217140836 od 19.02.2013. godine (čiji sastavni dio čini zaključak direktora Kantonalne administrativne službe u Sarajevu, matični broj: 1217140836 od 11.11.2016. godine), a kojim je imenovanoj prestalo pravo na invalidsku penziju, počev od 01.03.2013. godine, shodno odredbi člana 108. Zakona o penzijskom i invalidskom osiguranju („Sl. novine F BiH”, broj: 29/98 do 55/12); da je protiv navedenog rješenja imenovana izjavila žalbu koja je rješenjem šefa Sektora za sistem i sprovođenje penzijskog i invalidskog osiguranja od 15.05.2013.godine odbijena, kao neosnovana. Imenovana je pokrenula upravni spor kod Kantonalnog suda u Sarajevu, koji je presudom broj: 09 0 U 018223 13 U od 12.07.2016. godine, tužbu uvažio, poništio rješenje ovog organa od 15.05.2013. godine i predmet vratio ovom organu na ponovni postupak i odlučivanje. U postupku izvršenja navedene presude doneseno je rješenje tuženog organa, broj: FZ3/2/2-35-2-1575-2/16 od 16.03.2017. godine, kojim je žalba imenovane odbijena kao neosnovana nakon čega je tužiteljica protiv te odluke pokrenula upravni spor kod Kantonalnog suda u Sarajevu, koji je okončan presudom broj: 09 0 U 028565 17 U od 16.11.2020. godine,

na način da je tužba tužiteljice uvažena, poništeno rješenje ovog organa od 16.03.2017. godine, kao i rješenje prvostepenog organa od 19.02.2013. godine i predmet vraćen prvostepenom organu na ponovni postupak i odlučivanje. U ponovnom postupku Nalazom, ocjenom i mišljenjem Instituta za medicinsko vještačenje zdravstvenog stanja Sarajevo - Odjeljenje za prvostepeni postupak Sarajevo, broj: IS-ORS-P-SA-281/21 od 15.01.2021. godine, utvrđeno da kod imenovane liječenje i ispitivanje nije završeno, pa je prvostepeni organ donio rješenje od 13.10.2021. godine kojim odbija zahtjev osiguranice, jer ne ispunjava zakonom propisane uslove, obzirom da prema medicinskoj dokumentaciji i na osnovu neposrednog pregleda, do konačne ocjene radne sposobnosti potrebna je hospitalna evaluacija duševnog stanja osiguranice, sa nalazom kliničkog psihologa, te da se po završenom uputi na ponovnu ocjenu radne sposobnosti. Tuženi organ postupajući po izjavljenoj žalbi pribavio je nalaz, ocjenu i mišljenje Instituta za medicinsko vještačenje zdravstvenog stanja Sarajevo - Odjeljenje za drugostepeni postupak Sarajevo, broj: ORS-DOV-P-SA-958/21 od 08.12.2021. godine, gdje je navedeno da su pravilni nalaz, ocjena i mišljenje prvostepenog organa vještačenja broj: IS-ORS-P-SA-281/21 od 15.01.2021. godine i sa istim su saglasni, tj. nema osnova za utvrđivanje invalidnosti jer liječenje i ispitivanje nije završeno pa je osporenim rješenjem od 01.02.2022. godine žalbu odbio. U obrazloženju je navedeno da se nalazi, ocjena i mišljenje ljekarskih komisija (prvostepene i drugostepene) ne dostavljaju osiguraniku nego nadležnim organima koji na osnovu istih donose rješenja, te da je osiguranicima omogućeno da se o sadržini nalaza saznaju iz rješenja. Prvostepeni sud je odbio tužbu tužiteljice kao neosnovanu, našavši da su upravni organi na pravilan i zakonit način utvrdili da kod tužiteljice nije završeno liječenje i da je na utvrđeno činjenično stanje pravilno primijenjeno materijalno pravo i da je pravilno primijenjen Pravilnik o kriterijima i postupku medicinskog vještačenja zdravstvenog stanja (Sl. Novine F BiH broj:6/10), obzirom na nalaze, ocjenu i mišljenje nadležnih stručnih organa u prvom i drugom stepenu (organ u drugom stepenu je izvršio kontrolu u smislu citirane odredbe člana 98. stav 2. Zakona), koji su saglasni da kod tužiteljice liječenje i ispitivanje nije završeno, da je do konačne ocjene radne sposobnosti potrebna hospitalna evaluacija duševnog stanja osiguranice (u otpusnim pismima bez nalaza kliničkog psihologa, te prilikom iste uraditi test kliničkog psihologa), po završenom uputiti na ponovnu ocjenu, zaključivši da i su isti potpuni, jasni i dovoljno obrazloženi, zbog čega su prvostepeni, kao i tuženi organ, pravilno zauzeli stav da kod tužiteljice ne postoji zakonski osnov za priznavanje prava po osnovu invalidnosti, u smislu člana 21. i 22. Zakona o penzijskom i invalidskom osiguranju.

Donošenjem pobijane presude prvostepeni sud nije povrijedio federalni zakon ili drugi federalni propis, niti pravila federalnog zakona o postupku koja su mogla biti od uticaja na rješenje stvari, zbog čega se zahtjev tužitelja za vanredno preispitivanje sudske odluke ukazuje neosnovanim.

Naime, odredbom člana 21. Zakona o penzijskom i invalidskom osiguranju („Službene novine Federacije Bosne i Hercegovine“, broj: 29/98, 49/00, 32/01, 73/05, 59/06, 4/09 i 55/12), koji je bio na snazi u vrijeme podnošenja zahtjeva tužiteljice za priznavanje prava iz penzijskog i invalidskog osiguranja propisano je da se prava iz penzijskog i invalidskog osiguranja stiču za slučaj: starosti, invalidnosti, smrti i fizičke onesposobljenosti, u vezi s tim odredbom člana 19. istog Zakona, definisano je da lica kojim je prestalo svojstvo aktivnog osiguranika ne mogu ostvariti prava po osnovu promijenjene radne sposobnosti.

Članom 22. Zakona o penzijskom i invalidskom osiguranju, je propisano da invalidnost, u smislu ovog zakona, postoji kada osiguranik zbog trajnih promjena u zdravstvenom stanju prouzrokovanih povredom na radu, profesionalnom bolešću, povredom van rada ili bolešću koje se ne mogu otkloniti liječenjem ili mjerama medicinske rehabilitacije, pa postane potpuno

nesposoban za obavljanje poslova radnog mjesta na koje je bio raspoređen i koje je obavljao prije nastanka invalidnosti. Kod osiguranika iz stava 1. ovog člana postoji promijenjena radna sposobnost kada može da radi puno radno vrijeme na drugim poslovima koji odgovaraju njegovim tjelesnim i psihofizičkim sposobnostima sa ili bez prekvalifikacije odnosno dokvalifikacije. Gubitak radne sposobnosti kod osiguranika iz stava 1. ovog člana, u smislu ovog zakona, postoji kada ne može da obavlja poslove iz stava 2. ovog člana.

Prema odredbi člana 98. stav 1. i 2. istog Zakona, propisano je da kada je za rješavanje o pravu iz penzijskog i invalidskog osiguranja potrebno utvrditi invalidnost i potpunu nesposobnost za privređivanje, nosilac osiguranja donosi rješenje o pravima po osnovu činjenica utvrđenih na osnovu nalaza, ocjene i mišljenja Instituta, a postupak medicinskog vještačenja, kao i ocjena koja se nakon istog donosi, su bili regulisani odredbama Pravilnika o kriterijima i postupku medicinskog vještačenja zdravstvenog stanja (Službene novine F BiH, broj: 6/10), koji je bio na snazi u vrijeme podnošenja zahtjeva za medicinsko vještačenje zdravstvenog stanja tužiteljice.

Članom 27. navedenog Pravilnika propisano je da se ocjena "Ispitivanje nije završeno" donosi kada, na osnovu pregleda podnosioca zahtjeva i medicinske dokumentaciju nije moguće dijagnostički razjasniti zdravstveno stanje podnosioca zahtjeva i kada se utvrde nove činjenice koje mogu biti od uticaja na ocjenu radne ili životne sposobnosti, a zahtijevaju dalja ispitivanja, te u članu 28. da se ocjena "Liječenje nije završeno" donosi kada se utvrdi da dosadašnjim liječenjem, odnosno mjerama rehabilitacije, nisu iscrpljene sve mogućnosti i kada se očekuje da se daljim liječenjem i rehabilitacionim postupcima može poboljšati zdravstveno stanje tj. radna ili životna sposobnost. To znači da u situaciji kakva je konkretna, kada „Ispitivanje nije završeno, kao ni Liječenje“, nisu ispunjeni osnovni preduslovi za konačnu ocjenu radne i zdravstvene sposobnosti tužiteljice, zbog čega je neophodno da tužiteljica provede medicinski postupak u skladu s traženjem stručnog organa vještačenja, da je do konačne ocjene radne sposobnosti potrebna hospitalna evaluacija duševnog stanja osiguranice (u otpusnim pismima bez nalaza kliničkog psihologa, te je prilikom iste potrebno uraditi test kliničkog psihologa).

Polazeći od tako utvrđenih činjenica i odredbi člana 22. i 98. stav 1. i 2. Zakona o penzijskom i invalidskom osiguranju penzioni organi su pravilno zaključili da tužiteljica ne ispunjava zakonske uslove da bi joj se mogla priznati prava iz penzijskog i invalidskog osiguranja, pa je prvostepeni sud pravilno postupio kada je tužbu tužiteljice kao neosnovanu odbio. Pri tome, osporavanje potpunosti i pravilnosti utvrđenog činjeničnog stanja na način kako to tužiteljica čini nije dozvoljeno prema odredbi člana 41. stav 3. Zakona o upravnim sporovima (Službene novine Federacije BiH broj: 9/05) kojom je izričito propisano da se zahtjev za vanredno preispitivanje ne može podnijeti zbog povrede pravila postupka koja se odnosi na pogrešno ili nepotpuno utvrđeno činjenično stanje.

Nema osnova u navodu iz zahtjeva da zdravstveno stanje tužiteljice nije moguće u cijelosti izliječiti obzirom na već ustanovljenu dijagnozu, jer je to u suprotnosti sa nalazom, ocjenom i mišljenjem (drugostepene i prvostepene) ljekarske komisije kojima je utvrđeno i konstatovano da "ispitivanje i liječenje nije završeno", obzirom da to znači da u situaciji kakva je konkretna, kada „ispitivanje i liječenje nije završeno“, nisu ispunjeni osnovni preduslovi za konačnu ocjenu radne i zdravstvene sposobnosti osiguranika zbog čega je neophodno da tužiteljica provede medicinski postupak u skladu s traženjem stručnog organa za vještačenje, odnosno da je do konačne ocjene radne sposobnosti potrebna hospitalna evaluacija duševnog stanja osiguranice. Inače, za odlučivanje o pravu tužiteljice iz penzijskog i invalidskog osiguranja bilo je potrebno utvrditi nesposobnost za privređivanje na osnovu činjenica

utvrđenih na osnovu nalaza, ocjene i mišljenja Instituta za medicinsko vještačenje, u skladu sa propisima o medicinskom vještačenju zdravstvenog stanja, kao što je učinjeno u konkretnom slučaju, tako da pozivanje u zahtjevu na nalaze Psihijatrijske bolnice kantona Sarajevo ne može dovesti do drugačijeg rješavanja predmetne upravne stvari.

Kriteriji i postupak medicinskog vještačenja zdravstvenog stanja uređeni su navedenim Pravilnikom, koji je u konkretnom i primijenjen pa se sve suprotne tvrdnje ukazuju proizvoljnim. Naime, nije došlo ni do povrede člana 31. stav 1. navedenog Pravilnika, kako se to pogrešno navodi u zahtjevu, jer tužiteljica gubi iz vida sadržaj odredbi člana 9. stav 1. tačka c), te članova 31. i 32. stav 4. tog Pravilnika iz 2010. godine. Tim odredbama je propisano da se ocjena medicinskog vještačenja dostavlja podnosiocu zahtjeva (odjeljenju za prvostepeni postupak a ne licu čije se vještačenje vrši) te da osiguranik iz oblasti penzijskog i invalidskog osiguranja, koji je nezadovoljan sa ocjenom u prvostepenom postupku, može izjaviti žalbu na rješenje o priznavanju prava koje se zasniva na ocjeni Instituta.

Slijedom gore navedenog neosnovan je i daljni navod tužiteljice da su povrijeđene odredbe Zakona o upravnom postupku, jer da tužiteljici nije omogućeno učešće u postupku, obzirom da je upravo suprotno navodima zahtjeva, tužiteljica bila prisutna na pregledima pred ljekarskom komisijom, imala je mogućnost izjavljivanja žalbe protiv prvostepenog rješenja, te podnošenja tužbe protiv osporenog rješenja, na koji način joj je omogućeno učešće u postupku, te se u konkretnom slučaju ne radi o bilo kakvoj povredi zakona na štetu tužiteljice, niti o povredi bilo kojeg drugog prava, kako se to u zahtjevu za vanredno preispitivanje sudske odluke navodi.

S obzirom na izneseno ovaj sud je primjenom člana 46. stav 1. Zakona o upravnim sporovima odlučio kao u izreci ove presude.

Zapisničar
Jasmina Kovač, s.r.

Predsjednik vijeća
Jasmin Jahjaefendić, s.r.